

ขอใช้รถไปราชการแล้วต่อไปงานศพ...ไม่นับว่าไปราชการครับ

โดย... ลุงเป็นธรรม

สายด่วนศาลปกครอง 1355

ส่วนที่ 1 นารถราชการไปงานศพแล้วเกิดอุบัติเหตุ...

คราวที่แล้ว ลุงได้อธิบายความหมายของ “รถราชการ” ประเภท รถส่วนบุคคล ไปแล้วนะครับ คราวนี้ ลุงขออธิบายความหมายของประเภทที่เหลือ ซึ่งได้แก่ รถประจำตำแหน่ง และรถรับรอง ... ครับ!

“รถประจำตำแหน่ง” หมายความว่า รถยนต์ที่ทางราชการจัดให้แก่ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ ส่วน “รถรับรอง” หมายความว่า รถยนต์ที่จัดไว้เป็นพาหนะรับรองชาวต่างประเทศซึ่งเป็นแขกของทางราชการ ทั้งนี้ ตามข้อ 4 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรถราชการ พ.ศ. 2523 ครับ

ท่านผู้อ่านจะเห็นได้ว่า “รถราชการ” ไม่ว่าจะ เป็นรถประเภทใด ต่างก็มีระเบียบข้อบังคับ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการนำไปใช้อย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนารถราชการไปใช้อย่างผิดวัตถุประสงค์ หรือตามอำเภอใจตน ก็อย่างที่เราน่าต่างก็เคยได้ยินคำโบราณว่าไว้ละครับ “ของหลวง ... ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” เจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดใช้ของหลวงโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ย่อมต้องรับผิดชอบ ครับ !!!

แน่นอนครับ.. ในห้วงเวลานี้ ปัญหาเกี่ยวกับการนารถราชการไปใช้ส่วนตัวเป็นเรื่องที่สังคมและแวดวงราชการให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

ลุงเป็นธรรมจึงอยากนำอุทาหรณ์จากคดีปกครองที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้มาเล่าให้ท่านผู้อ่าน โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ “ข้าราชการ” ทั่วไป ได้รู้เพิ่มเติมอีกสักหน่อยครับ... จากตอนที่แล้ว ลุงเป็นธรรมได้นำเสนออุทาหรณ์จากคดีปกครองเกี่ยวกับการนารถราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว และรถถูกขโมยขณะจอดเก็บไว้ที่บ้านพักในเวลากลางคืน ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การกระทำละเมิดมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่ทางราชการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ รับผิดชอบเป็นการส่วนตัวนั่นเอง...ครับ

สำหรับอุทาหรณ์จากคดีปกครองในวันนี้...ครับ

ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาแห่งหนึ่ง ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ใช้รถยนต์ส่วนบุคคลนำคณะอาจารย์ไปศึกษาดูงาน ณ สถานศึกษาต่างจังหวัด แต่หลังจากดูงานแล้วได้เลยต่อไปงานศพมารดาของอาจารย์ท่านหนึ่ง ระหว่างเดินทางกลับสถานศึกษา ปรากฏว่า รถคว่ำ !!! ครับ ...ซึ่งแน่นอนว่ารถราชการต้องได้รับความเสียหายไม่มากก็น้อย ...เท่านั้นไม่พอครับ ! รถคันนี้ยังไปชนกับรั้วบ้านของประชาชน และท่อประปาหมู่บ้านได้รับความเสียหาย

หน่วยงานต้นสังกัด (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา) และกรมบัญชีกลาง ต่างก็เห็นว่า การที่ผู้ช่วย ผอ. ขออนุญาตนารถไปราชการและไปงานศพต่อ ไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

หน่วยงานต้นสังกัด จึงออกคำสั่งให้ผู้ช่วย ผอ. รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเป็นการส่วนตัว ครับ ...

ผู้ช่วย ผอ. ไม่เห็นด้วย จึงอุทธรณ์และเมื่อผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์วินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ จึงฟ้องสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อศาลปกครอง ขอให้เพิกถอนคำสั่งให้ชดใช้ความเสียหาย ครับ ...!!!

ส่วนที่ 2 ขอใช้รถไปราชการแล้วต่อไปงานศพ...ไม่นับว่าไปราชการครับ

ประเด็นปัญหา คือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่ผู้ฟ้องคดีได้กระทำละเมิดต่อผู้ถูกฟ้องคดีในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือไม่

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาว่า...

“...น่าเชื่อได้ว่าพฤติการณ์ในการขออนุญาตใช้รถยนต์เพื่อไปศึกษาดูงานของผู้ฟ้องคดีนั้น **มีวัตถุประสงค์ที่แท้จริง** คือต้องการใช้รถยนต์ของทางราชการเพื่อไปงานศพของมารดาอาจารย์... จึงไม่อาจถือได้ว่า การที่ผู้ฟ้องคดีได้เดินทางไปศึกษาดูงาน.... เป็นการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ดังนั้น เมื่อในระหว่างเดินทางกลับรถยนต์ได้เกิดอุบัติเหตุเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย ผู้ฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดต่อผู้ถูกฟ้องคดี ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามนัยมาตรา 10 วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539...”

“วัตถุประสงค์ที่แท้จริง” ของการขอใช้รถราชการ...เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาพฤติการณ์หรือข้อเท็จจริงหลายอย่างประกอบกัน มิใช่พิจารณาเฉพาะการระบุเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ในคำขอใช้รถยนต์เท่านั้นและคดีนี้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยพฤติการณ์หรือข้อเท็จจริงไว้อย่างละเอียด...

โดยศาลปกครองสูงสุดรับฟังข้อเท็จจริงและขั้นตอนการขออนุญาต ครับ...

ประการที่หนึ่ง วันเวลาในบันทึกการขออนุญาตใช้รถ โดยผู้ฟ้องคดี (ผู้ช่วย ผอ.) มีบันทึกข้อความลงวันที่ 7 สิงหาคม 2544 ถึง ผอ. สถานศึกษา เพื่อขออนุญาตพาคณะครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่จำนวน 6 คน เดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับระบบการบริหารของฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ณ สถานศึกษาอีกแห่งหนึ่งในต่างจังหวัด ในวันที่ 10 สิงหาคม 2544 **ประการที่สอง** การประสานงานเพื่อเข้ารับการศึกษาดูงาน มีหนังสือลงวันที่ 9 สิงหาคม 2544 ประสานไปยังหน่วยงานที่จะขอไปศึกษาดูงาน อันเป็นวันก่อนเดินทางเพียงหนึ่งวันเท่านั้น **ประการที่สาม** เหตุผลของการไปศึกษาดูงาน ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งผู้ช่วย ผอ. สถานศึกษา ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ดูแลบุคลากรและงานอื่น ๆ แต่ไม่ปรากฏว่างานในหน้าที่ความรับผิดชอบมีปัญหาหรืออุปสรรคอันจะมีเหตุผลถึงขนาดต้องไปศึกษาดูงาน **ประการที่สี่** ช่วงระยะเวลาที่ศึกษาดูงาน ผู้ฟ้องคดีและคณะเดินทางไปถึงสถานที่ดูงานก็อยู่ในช่วงเวลาเย็นแล้ว โดยใช้เวลาอยู่ดูงานเพียงไม่ถึงชั่วโมงก็เดินทางกลับและ**ประการที่ห้า** คำให้การของเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมเดินทาง บุคคลที่ร่วมเดินทางไปด้วยไม่มีผู้ใดให้ถ้อยคำในรายละเอียดเกี่ยวกับการศึกษาดูงานได้อย่างชัดเจนและเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมเดินทางไปด้วยให้การว่า การเดินทางไปศึกษาดูงานครั้งนี้มีเจตนาที่แท้จริงต้องการไปงานศพ พร้อมกับได้นำเงินทำบุญพร้อมของถวายพระไปด้วย

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เป็นการดำเนินการในเวลาที่กระชั้นชิดมาก โดยไม่ปรากฏว่ามีมีการจัดเตรียมแผนงานในการไปศึกษาดูงานดังกล่าวแต่อย่างใด และแสดงให้เห็นถึงความผิดปกติในการเดินทางไปศึกษาดูงาน ครับ ! จึงเห็นว่า พฤติการณ์ในการขออนุญาตใช้รถยนต์ มีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงคือต้องการใช้รถยนต์ของทางราชการเพื่อไปงานศพ

เมื่อในระหว่างเดินทางกลับรถยนต์ได้เกิดอุบัติเหตุเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย **ผู้ฟ้องคดี** จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดต่อผู้ถูกฟ้องคดี ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ ตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ครับ (ผู้สนใจศึกษารายละเอียดได้จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 15/2555 และสามารถสืบค้นบทความย้อนหลังได้ที่ www.admincourt.go.th เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง เรื่องขอใช้รถไปราชการ ... แต่แะผ่านงานศพ !)

นอกจากความรับผิดในทางละเมิดตามอุทธรณ์ที่ลงเป็นธรรมเนียมมาแล้วต่อเนื่องตั้งแต่ตอนแรกแล้ว...

เจ้าหน้าที่ที่นำรถราชการไปใช้ส่วนตัวโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ก็อาจถูกดำเนินการทางวินัยหรือมีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงาน เนื่องจากมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเป็นผู้บริหารได้ด้วยครับ..

เช่น กรณีของหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดท่านหนึ่ง เป็นผู้มีคุณสมบัติจะได้รับการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น แต่กลับถูกร้องเรียนว่า มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเป็นผู้บริหารใช้อำนาจข่มขู่ผู้ใต้บังคับบัญชา นำรถราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว และผลการสอบสวนข้อเท็จจริงเห็นว่า มีพฤติกรรมที่ว่าอาจถือเป็นความผิดวินัย แต่การสอบสวนรวมทั้งพยานหลักฐานต่าง ๆ ยังไม่ได้ความแน่ชัดเพียงพอที่จะฟังลงโทษทางวินัย...ผู้มีอำนาจจึงไม่ได้มีคำสั่งลงโทษทางวินัย... แต่เขาร้องเรียนดังกล่าวมีผลต่อการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในชีวิตราชการของหัวหน้าผู้นั้น...ครับ

เพราะปลัดกระทรวงไม่ได้เสนอชื่อให้คณะกรรมการคัดเลือกฯ พิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น เนื่องจากกรณีมีข้อร้องเรียนดังกล่าว

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า การที่ปลัดกระทรวงพิจารณาตามความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วไม่เสนอชื่อผู้ฟ้องคดีต่อคัดเลือกฯ ถือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ... ครับ !!!
(ผู้สนใจศึกษารายละเอียดได้ในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 848/2558)

สำหรับรถราชการประเภทอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นรถประจำตำแหน่ง หรือรถรับรอง การจัดหา การใช้ การเก็บรักษาและซ่อมบำรุง การเบิกจ่ายค่าเชื้อเพลิงและปัจจุบันได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนเหมาะสมแก่การจัดหา การจัดการรถประจำตำแหน่งให้แก่บุคคลบางตำแหน่งที่มีสิทธิได้รับรถประจำตำแหน่ง แต่หน่วยงานไม่ได้จัดการรถประจำตำแหน่งให้ กรณีต่างๆ ดังกล่าว จำต้องปฏิบัติตามระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด เพราะหากทำผิดระเบียบ หรือเกิดความเสียหายอย่างใดขึ้นก็ต่อรับผิดชอบในผลของการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายครับ...!!!

ส่วนที่ 3 รู้ทันระเบียบเกี่ยวกับรถราชการ

ตามข้อ 13 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง และข้อ 14 วรรคหนึ่ง ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรถราชการ พ.ศ. 2523 กำหนดการใช้รถประจำตำแหน่งว่า รถประจำตำแหน่งให้ใช้ในการปฏิบัติราชการในตำแหน่งหน้าที่ หรือที่ได้รับมอบหมายโดยชอบ หรืองานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานในตำแหน่งหน้าที่หรือฐานะที่ดำรงตำแหน่งนั้น รวมตลอดถึงการใช้เพื่อเดินทางไป - กลับระหว่างที่พักและสำนักงาน และเพื่อการอื่นที่จำเป็นและเหมาะสมแก่การดำรงตำแหน่งหน้าที่ในหมู่ข้าราชการและสังคม ส่วนรถรับรองจะต้องใช้เพื่อกิจการอันเป็นส่วนรวมของส่วนราชการ หรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ตามหลักเกณฑ์ที่ส่วนราชการเจ้าของรถนั้นกำหนดขึ้น โดยให้ส่วนราชการจะต้องจัดให้มีสมุดบันทึกการใช้รถรับรองประจำรถแต่ละคัน และส่วนราชการต้องควบคุมพนักงานขับรถให้ลงรายการไปตามความเป็นจริง

สำหรับกรณีการเลือกรับค่าตอบแทนเหมาะสมแก่การจัดการรถประจำตำแหน่งนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2547 ว่า เมื่อผู้มีสิทธิเลือกรับค่าตอบแทนเหมาะสมแล้ว ห้ามมิให้นำรถยนต์ส่วนบุคคลหรือรถประจำตำแหน่งมาใช้ในการปฏิบัติราชการเสมือนเป็นรถประจำตำแหน่ง หรือนำมาใช้ในการเดินทางไปปฏิบัติราชการในหน้าที่ปกติประจำของข้าราชการผู้มีสิทธิรับค่าตอบแทนเหมาะสมฯ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปราชการชั่วคราว ซึ่งได้รับอนุมัติตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง หากฝ่าฝืนถือเป็นความผิดทางวินัย ... !!!
